

De algemene commissie voor Wonen en Rijksdienst heeft enkele vragen en opmerkingen over de brief van de Minister voor Wonen en Rijksdienst betreffende de aanbidding van de Toezichtvisie en het Meerjarenprogramma 2016–2020 van de Autoriteit woningcorporaties.

De voorzitter van de commissie,
Geurts

De griffier van de commissie,
Van der Leeden

1. Inbreng VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de Toezichtvisie en het Meerjarenplan van de Autoriteit woningcorporaties. Deze stukken geven invulling aan een aantal wensen van de Kamer, zoals een integraal en aangescherpt toezicht.

De leden van de VVD-fractie zien de invulling zoals die in de voorliggende stukken is gegeven als een verantwoordelijkheid van de uitvoerende macht en is om die reden terughoudend om hier al te grote invloed op uit te oefenen. Zij heeft op dit moment dan ook geen vragen.

2. Inbreng PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie merken op dat de nieuwe toezichthouder op het besturen en functioneren de toegelaten instellingen voor volkshuisvesting een cruciale rol heeft in de werking van de nieuwe Woningwet. Daarom hebben deze leden met belangstelling kennis genomen van de Toezichtvisie en het Meerjarenprogramma 2016–2020 van de Autoriteit woningcorporaties.

De leden van de PvdA-fractie zijn van mening dat een effectief toezicht in sterke mate afhangt van de concrete handelingen, de deskundigheid en de handelingsvaardigheid van de toezichthouders, waardoor de Autoriteit woningcorporaties zich in sterke mate in de praktijk zal moeten bewijzen. Een goede toezichtvisie en werkprogramma kunnen wel degelijk bijdragen. Daarom willen deze leden deze mogelijkheid gebruiken om enkele vragen aan u voor te leggen.

Allereerst hebben deze leden interesse in de inbedding van de Autoriteit woningcorporaties in de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). De leden van de PvdA-fractie willen graag een nadere uitleg over de onafhankelijke positie die de Autoriteit woningcorporaties inneemt binnen de ILT en de wijze waarop dit organisatorisch en in bedrijfscultuur geborgd is. Daarnaast vragen deze leden zich af welke synergie er tussen de ILT en de Autoriteit woningcorporaties is op zowel inhoudelijk gebied als op het technische vlak van effectief toezichthouden en op welke manier wordt deze synergie verzilverd.

De leden van de PvdA-fractie willen weten welke maatregelen worden genomen naar aanleiding van de forse kritiek die de parlementaire enquêtecommissie Fyra op het functioneren van de ILT heeft geuit en welke waarborgen worden ingebouwd om herhaling van ontsporingen te voorkomen, zoals aan het licht gekomen bij deze parlementaire enquête.

De leden van de PvdA-fractie lezen dat er twee afdelingen toezicht en een afdeling vergunning in de Autoriteit woningcorporaties bestaan. Deze leden vragen zich af of deze twee afdelingen toezicht hun oorsprong vinden in de Afdeling Handhaven wonen en het Centraal Fonds Volkshuisvesting (CFV) die deel zijn uit gaan maken van de Autoriteit. Zo nee, welke reden is er dan voor twee afdelingen? Ook vragen deze leden zich af of er nog wijzigingen in de organisatiestructuur voorzien zijn.

Een belangrijke opgave voor de nieuwe Autoriteit woningcorporaties is de integratie van toezichtmodellen, zowel binnen de autoriteit als met het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Dit is belangrijk om het toezicht effectiever te maken en tegelijk de administratieve belasting door het toezicht op toegelaten instellingen te verminderen. Daarom vragen de leden van de PvdA-fractie welke planning er is voor de integratie van de toezichtmodellen en het toezicht van de Autoriteit woningcorporaties en het WSW. Ook willen deze leden weten op welke manier de belanghebbenden (woningcorporaties en huurders) betrokken worden bij deze integratie en hoe de Kamer geïnformeerd gaat worden over de resultaten.

Voor een goed toezicht vanaf de start is het van belang om continuïteit te waarborgen, waardoor inhoudelijke kennis in stand gehouden wordt. De leden van de PvdA-fractie worden graag nader geïnformeerd over de manier waarop de continuïteit geborgd is bij de vorming van de Autoriteit woningcorporaties en wat de personele consequenties daarvan zijn. Daarnaast krijgen deze leden graag een beknopt overzicht van de veranderingen ten opzichte van het toezicht onder de oude Woningwet.

De leden van de PvdA-fractie constateren dat er twee kanten aan de interventieladder zijn, een bestuurlijke en een strafrechtelijke. Deze leden willen weten of de Autoriteit woningcorporaties in uitzonderlijke gevallen ook zelf aangifte doet en welke afweging wordt gemaakt in het volgen van de bestuurlijke of strafrechtelijke route.

Eén van de cruciale nieuwe elementen in het toezicht van de nieuwe Woningwet is de geschiktheids- en betrouwbaarheidstoets voor bestuurders en commissarissen van toegelaten instellingen. De leden van de PvdA-fractie zijn benieuwd naar de eerste ervaringen die hiermee opgedaan zijn, hoeveel bestuurders en commissarissen met welke uitkomst zijn getoetst en welke reacties er zijn van de betrokken instellingen? Ook vragen deze leden welke ontwikkeling er voor de komende jaren nog voorzien is in de toetsing van bestuurders en commissarissen.

Tenslotte vragen de leden van de PvdA-fractie zich af in welke mate u in het gekozen model mogelijkheden heeft om in uitzonderlijke gevallen in te grijpen, besluiten aan te passen of toezicht over te nemen.

3. Inbreng SP-fractie

Met belangstelling hebben de leden van de SP-fractie kennis genomen van de Toezichtvisie en het Meerjarenprogramma 2016–2020 van de Autoriteit woningcorporatie. Deze twee stukken zijn ongewijzigd door u goedgekeurd.

De leden van de SP-fractie hebben altijd op het standpunt gestaan dat de Autoriteit woningcorporaties een eigen toezichtvisie moet hebben en los van de ILT kan opereren.

Deze leden hebben nog wel vragen over de stukken en de inrichting van de Autoriteit woningcorporaties. Deze zullen hieronder worden gesteld.

In de nieuwe Woningwet hebben huurders een sterkere en gelijkwaardige positie gekregen. De leden van de SP-fractie vragen op welke manier deze positie is verwerkt of terug te vinden is in de Toezichtvisie en het Meerjarenplan. In hoeverre is de informatiebevoegdheid en meldingsmogelijkheid van en voor huurdersorganisaties gewaarborgd, zo vragen deze leden.

De leden van de SP-fractie vinden het verontrustend als de oud-directeur van het CFV door de u is ontslagen vanwege een kritische houding. Graag vernemen deze leden een reactie op het artikel van Follow the Money¹ en een toelichting op het beëindigen van het dienstverband. De leden van de SP-fractie vernemen in de toelichting graag hoe het beëindigen van dit dienstverband zich verhoudt tot het scherpe en onafhankelijke opereren van de Autoriteit woningcorporaties, zoals in de wet beschreven staat, wat juist door de voormalige directeur met verve werd uitgedragen.

De leden van de SP-fractie hebben vragen over het selectieve (risicogerichte) toezicht. In hoeverre spelen «beschikbare middelen» hierbij een rol? Deze leden krijgen graag inzicht in de financiële middelen die meer of scherper toezicht beletten. De leden van de SP-fractie willen graag weten of de huidige capaciteit in mensen en middelen voldoende is voor

¹ <http://www.ftm.nl/artikelen/minister-blok-vervangt-eigenzinnige-directeur-bij-autoriteit-woningcorporaties>

adequaat en goed toezicht, en waar deze aantallen en bedragen op zijn gebaseerd.

De leden van de SP-fractie lezen dat voor het opstellen van risicoprofielen er gebruik wordt gemaakt van meldingen. Worden hiermee ook meldingen van huurdersorganisatie en gemeenten bedoeld? En welke positie hebben klokkenluider in het toezicht bij de Autoriteit woningcorporaties?

De leden van de SP-fractie zijn tevreden dat het publieke belang en transparantie wordt erkend en vormgegeven door de Autoriteit woningcorporaties. Deze leden vragen in dat kader naar de interventieladder. Hoe is deze toestand gekomen en in hoeverre wordt bij het gebruik hiervan over gerapporteerd naar gemeenten en huurdersorganisaties? Deze leden willen weten of er alleen transparantie is over de uitkomsten van het toezicht of ook over het lopende toezicht of de stand van zaken op de interventieladder voor een woningcorporatie.

De leden van de SP-fractie vernemen graag het wanneer een actieve toezichthouder en wanneer een passieve toezichthouder wordt ingezet. Voorts vragen deze leden of het klopt dat een passief toezichthouder alleen preventief handelingen moet goedkeuren of dat er meerdere taken zijn.

De leden van de SP-fractie zien graag een toelichting hoe de samenwerking tussen het individuele toezicht en het stelseltoezicht wordt vormgegeven. Daarnaast vernemen deze leden, met het oog op transparantie, graag hoe het sectorbeeld dat jaarlijks wordt gepubliceerd, leesbaarder en begrijpelijker kan worden voor alle geïnteresseerden en betrokkenen.

Wanneer wordt besloten of het toezicht op de borgingswerkzaamheden van het WSW worden belegd bij de Autoriteit woningcorporaties? Tevens vernemen de leden van de SP-fractie graag wat de stand van zaken is van de gesprekken tussen het WSW en de Autoriteit woningcorporaties over de vormgeving van het toezicht. Deze leden willen ook weten welke voor- en nadelen daaraan zitten, welke alternatieven er zijn en welke afweging de Minister hierin maakt.

De leden van de SP-fractie willen graag een toelichting hoe de gelijkwaardigheid tussen het financiële en volkshuisvestelijke toezicht binnen de Autoriteit woningcorporaties (verder) wordt vormgegeven om op die manier het integrale toezicht te bevorderen.

Welke open normen zijn er nog vanuit de Woningwet en welke beleidsregels zijn er nog niet, zoals de geschiktheids- en betrouwbaarheidstoets? Deze leden vernemen graag waarom de beleidsregels er nog niet zijn en wanneer deze dan wel in werking kunnen treden.

De leden van de SP-fractie vragen of voor alle toezichtvormen, met uitzondering van passief toezicht, geldt dat het proactief is. Deze leden vragen om een toelichting op het antwoord.

Tot slot vragen de leden van de SP-fractie concreet welke gegevens gedeeld worden met afzonderlijk de Belastingdienst, de Autoriteit Consument en Markt (ACM) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM), en tevens welke gegevens de Belastingdienst de ACM en de AFM deelt met de Autoriteit woningcorporaties. Deze leden vernemen graag een toelichting op het Corporatie Benchmark Centrum en welke plaats dit heeft in de gegevensuitwisseling.

4. Inbreng CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennis genomen van de Toezichtvisie en het Meerjarenprogramma 2016–2020 van de Autoriteit woningcorporaties. Deze leden hebben nog enkele vragen.

De leden van de CDA-fractie vernemen graag hoe de Autoriteit woningcorporaties zich de komende jaren wil gaan verhouden tot alle andere partijen in de volkshuisvesting en niet alleen de partijen waar een financiële relatie is.

De leden van de CDA-fractie vernemen graag uw visie op de brief van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) van oktober 2015 inzake deze materie en waarbij gepleit wordt voor een goede en structurele samenwerking met de Autoriteit woningcorporaties.

De leden van de CDA-fractie vragen zich af of bij de zogenaamde *fit en proper* toets voor bestuurders en toezichthouders ook de beloning aan de orde komt.

De leden van de CDA-fractie menen dat er een duidelijke scheiding dient te blijven tussen het interne en externe toezicht. Deelt u die gedachte?

De leden van de CDA-fractie menen dat de Autoriteit woningcorporaties een onafhankelijke positie binnen de ILT dient te krijgen. Is deze onafhankelijke positie enkel door de rechtstreekse toegang van de directeur van de Autoriteit woningcorporaties tot de Minister geborgd?

De leden van de CDA-fractie vragen of de Inspecteur-Generaal van de ILT besluiten van een inspecteur van de Autoriteit woningcorporaties kan «overrulen». Hoe moet dan onafhankelijke positie van de Autoriteit woningcorporaties gezien worden?

De leden van de CDA-fractie vragen of de bemensing van de Autoriteit woningcorporaties op orde is en blijft teneinde de Toezichtvisie en het Meerjarenprogramma 2016–2020 ook daadwerkelijk uit te kunnen voeren.

5. Inbreng D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de toezichtvisie en het meerjarenprogramma van de Autoriteit woningcorporaties. Deze leden achten goed toezicht van essentieel belang voor goed functioneren van de woningmarkt en woningcorporaties. Derhalve hebben zij nog enkele vragen die zij graag beantwoord zien.

De leden van de D66-fractie lezen dat de Autoriteit woningcorporaties voornemens is risicogericht toezicht te voeren, en daarbij prioriteiten stelt gebaseerd op een risicobenadering. Welke weging zal er in deze risicobenadering gegeven worden aan verscheidene risico's en hun risicokaders, zoals governance-structuren, financiële risico's (solvabiliteit, liquiditeit, producttypes op de balans), ervaring uit het verleden en bescherming maatschappelijk vermogen?

De leden van de D66-fractie lezen op dat de Autoriteit woningcorporaties per woningcorporatie een risicoprofiel zal maken gebaseerd op verscheidene factoren. Deze leden merken op dat dit gelijkelijk is aan het toezicht van DNB op pensioenfondsen. De DNB maakt in haar risicoprofielering onderscheid tussen verschillende hoogtes van toezicht, in verschillende toezichtklassen. Aangenomen wordt dat de Autoriteit woningcorporaties dit ook zal doen. Kunt u aangeven hoe veel verschillende risicoprofielen er zijn, en wat zijn hun kenmerken zijn?

De leden van de D66-fractie achten transparantie van bestuur een groot goed. Deze leden merken op dat de HUF-toetsen openbaar gemaakt zullen worden. Zal er een termijn verbonden zijn aan het openbaar maken van de HUF-toetsen? Zo ja, welke?

De leden van de D66-fractie lezen dat de wetgever op een aantal terreinen handelen van woningcorporaties pas zal toelaten wanneer de Autoriteit woningcorporaties de voornemens heeft goedgekeurd. Kunt u aangeven welke terreinen dit zijn? En is de Autoriteit woningcorporaties, in samenwerking met de regering, van plan deze opzet te evalueren, en in de toekomst mogelijk extra terreinen toe te voegen, of ze juist te verminderen?

De leden van de D66-fractie menen dat het verstandig is, dat Autoriteit woningcorporaties het voorbeeld van de DNB gaat volgen en bestuurders gaat toetsen. Deze leden vragen zich echter wel af wat er gebeurt als de voordracht van een bestuurder, indien deze als zijnde ongeschikt wordt getoetst. Wordt deze dan meestal teruggetrokken? Zo ja, kunt u dan aangeven welk percentage voordrachten naar verwachting zal worden teruggetrokken? Zullen hier, om de transparantie in de sector te vergroten, jaarlijks cijfers over verschijnen?

De leden van de D66-fractie bevroeden dat de kosten van de Autoriteit woningcorporaties zullen stijgen, naar mate deze meer toezicht moet uitvoeren. Zullen de inkomsten van de Autoriteit woningcorporaties in een dergelijk geval stijgen? En kunt u aangeven hoe deze kosten over de sector worden verdeeld?

De leden van de D66-fractie lezen dat de financiële continuïteit van woningcorporaties voornamelijk gebaseerd zal worden op inschattingen ten aanzien van het toekomstig presteren van de bestaande portefeuille. Zullen deze inschattingen openbaar worden gemaakt?

De leden van de D66-fractie achten naleving van de Wet normering topinkomens zeer belangrijk. Deze leden waarderen daarom ook dat de Autoriteit woningcorporaties zal toezien op de naleving hiervan. Zij vragen zich echter wel af, hoe de Autoriteit woningcorporaties zal doen. Bovendien vragen zij zich of, indien de Autoriteit woningcorporaties dit door middel van boetes zal doen, hoe deze boetes bepaald zullen worden, en hoe hoog zij naar inschatting zullen zijn. Kunt u dit aangeven?

De leden van de D66-fractie merken op dat er een pilot ten behoeve van het implementeren van Standard Business Reporting wordt uitgevoerd. Kunt u cijfers over deze pilot aan de Kamer sturen?

De leden van de D66-fractie merken op dat de Autoriteit woningcorporaties in de regressieve aanpak bestuurlijke boetes zal opleggen. Kunt u aangeven waar de hoogte van deze boetes op gebaseerd zal zijn? En kan zij een inschatting geven over de hoogte van verschillende types bestuurlijke boetes?

De leden van de D66-fractie lezen dat in het geval van een slechte financiële positie, een woningcorporatie een herstelplan zal moeten opstellen. Wat zijn de kaders van de Autoriteit woningcorporaties voor het opstellen voor dit herstelplan? Binnen welke termijn moet een woningcorporatie een tekort zijn ingelopen?

De leden van de D66-fractie lezen dat de Autoriteit woningcorporaties in haar beleidsregels normen voor het financieel toezicht opneemt in een bijlage met signaalwaarden op een veelheid van onderdelen. Welke signaalwaarden zullen dit zijn? Hoe stelt de Autoriteit woningcorporaties dergelijke signaalwaarden vast?

De leden van de D66-fractie merken uit de cijfers van de vergunningverlening voor woningcorporaties op, dat er in 2016 en 2017 meer zaken gekeurd moeten worden, dan in de jaren daarna. Kunnen zij op basis van deze cijfers aannemen dat de Autoriteit woningcorporaties een aanzienlijk deel van haar personeel enkel voor de korte termijn heeft aangenomen? Of lost de Autoriteit woningcorporaties de veelheid aan keuringen op, door in de eerste jaren externen in te schakelen? Hoe borgt de Autoriteit woningcorporaties, indien een van beide het geval is, de continuïteit binnen de organisatie?

De leden van de D66-fractie merken op, dat de Autoriteit woningcorporaties op de lange termijn uitgaat van een krimp van het aantal corporaties door fusie. Hoe groot is de verwachte krimp? Is deze trend al te zien op basis van cijfers van de afgelopen jaren?

6. Inbreng Van Vliet

De fractie Van Vliet heeft met lichte verbazing kennis genomen van de Toezichtvisie en het Meerjarenprogramma van de Autoriteit Woningcorporaties en heeft hierover nog een aantal vragen en opmerkingen. Ten eerste constateert de fractie van Vliet dat beide documenten summier onderbouwd zijn.

Zo leest de fractie Van Vliet veel algemeenheden in de Toezichtvisie van de Autoriteit woningcorporaties, maar ziet zij weinig concrete acties en maatregelen terug.

De fractie Van Vliet had liever gezien dat in de Toekomstvisie, op basis van bestaande gegevens, explicieter werd aangegeven waar prioriteit aan zou worden gegeven in plaats van een algemene beschrijving te geven van hetgeen het toezicht omvat. Kunt u ervoor zorgen dat de Autoriteit woningcorporaties hier in het vervolg meer rekening mee houdt? Op deze manier gaat u niet op de stoel van de Autoriteit woningcorporaties zitten, maar geeft hij slechts procedurele richtlijnen over de Toezichtvisie.

De fractie Van Vliet is van mening dat een visie met daaraan gekoppelde acties ontbreekt en is bang dat de afvinkcultuur van de ILT ook hier weer tot uitdrukking komt. Helaas mist de fractie Van Vliet ook in het meerjarenplan prioriteitstelling door de Autoriteit woningcorporaties. Ook hier blijft het bij een algemene beschrijving van de werkzaamheden van de Autoriteit woningcorporaties.

De fractie Van Vliet vraagt zich tenslotte af hoeveel medewerkers er momenteel bij de Autoriteit woningcorporaties werken en hoeveel dit er in de toekomst zullen worden.